

RAPPORT GEODATARÅDETS HANDLINGSPLAN 2022

Kustzonskartering

Det är dags att investera i vår digitala framtid... även i våra kustzoner!

Sverige har en av Europas längsta kuster. Den stora potential som finns för öppna, användbara och tillgängliga data över våra hav och kustområden framhålls i flera olika strategiska dokument, bland annat i den nationella Geodatastrategin och EU:s Östersjöstrategi. Det gäller bland annat samhällsplanering, areella näringar, energi, sjöfart, försvar, klimatanpassning, beredskapsfrågor samt havsmiljöfrågor som ständigt är i fokus och även utgör en viktig del i arbetet med Agenda 2030. Samtidigt saknas det geografisk information (geodata) i Sveriges kustområden som möjliggör simulering, analys och konsekvensbeskrivningar av bl.a. kommunala plan- och byggprocesser och viktiga åtgärder för klimatanpassning och en god havsmiljö.

Arbetet lett av Sjöfartsverket

Innehållsförteckning

P 1-3 är obligatorisk, därefter kan ni anpassa rubrikerna efter behov.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
SAMMANFATTNING.....	3
1. INLEDNING OCH BAKGRUND	3
<i>Avsaknaden av moderna och tillgängliga kunskapsunderlag i kustzonen förhindrar en effektiv och smart samhällsbyggnadsprocess i alla dess delar som berör våra inre vattenområden. Det försvårar även en hållbar förvaltning av våra kust- och havsområden vilka är beroende av marina grundkartor för att bland annat ta fram och beskriva skyddade områden, lämplighet för vattenverksamheter och exploateringar, klimatanpassningsåtgärder men även för att kunna avgöra egendomsrättsliga aspekter och rådigheter inom enskilt och allmänt vatten. Avsaknaden av underlag minskar förutsättningen för att kunna utveckla hållbara näringsverksamheter i skärgårdsmiljön som exempelvis inom vattenbruk och turistnäring. Det finns även sjösäkerhetsmässiga risker med dagens bristande kunskapsunderlag för viss kollektivtrafik, annan yrkestrafik samt fritidssjöfarten som använder farvattnen utanför ordinarie farleder. ....</i>	4
<i>1.1 Syfte och mål .....</i>	4
2. INTRESSETER	4
3. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	5
4. FÖRUTSÄTTNINGAR, KRAV OCH ANTAGANDEN	5
5. OMVÄRLDSANALYS	6
6. LÖSNINGSFÖRSLAG.....	6

Sammanfattning

Aktiviteten har genomförts inom ramen av Geodatarådets handlingsplan för året 2021/2022 via ett gemensamt beslut av Generaldirektörerna för Sjöfartsverket, Sveriges Geologiska Undersökning och Lantmäteriet.

Aktiviteten har sin grund i den nationella geodatastrategin som gäller för 2021-2025. I den nationella geodatastrategin finns utpekade samhällsutmaningar med mål om vad som behöver göras. Vårt arbete kommer utifrån samhällsutmaningen Geodata för ett hållbart samhälle och det uppsatta målet om Kust och strandzonskartering.

Organisation av arbetet har varit att Patrik Wiberg från myndigheten Sjöfartsverket har lett arbetet och Hans Öiås från Sjöfartsverket, Lovisa Zillén Snowball och Gustav Kågesten från SGU samt Magnus Forsberg från Lantmäteriet har deltagit i det gemensamma arbetet.

2022 års mål var att slutföra och skicka in en hemställan till Regeringskansliet som en särskilt skrivelse från de tre kartläggande myndigheterna med stöd av Geodatarådets medlemmar. Vilket skedde i samband med att ordinarie budgetunderlag lämnades in i månadsskiftet februari/mars med myndigheternas diarienummer: 21-01137 /SjöV, 2021/052912/LM, 316-2906/2021/SGU.

Efter detta har arbetsgruppen avvaktat Regeringskansliets beredning som tyvärr har kommit att överskuggats av valåret 2022. Inga besked har med andra ord förmedlats, varken positiva eller negativa.

Geodatarådet genom den operativa styrgruppen för handlingsplanen 2021-2025 har beslutat att aktiviteten fortsatt ska vara ett fokusområde under 2023 och att arbetsgruppen ska aktiveras för att arbeta med förutsättnings- och uppgiftsskapande uppgifter som går att genomföra även utan regeringsuppdrag samt förbereda att lyfta fram behovet av kustzonskartering till den nya regeringen. Detta sker med målsättningen att initiera ett långsiktigt kustzonskarteringsprogram enligt den stegvisa ansatsen som beskrivs i hemställan.

I. Inledning och bakgrund

Det finns stora luckor i kunskapsunderlaget avseende Sveriges havs- och kustområden. Sjöfartsverket har tillsammans med Lantmäteriet och SGU sedan flera år utrett en kartering av kustzonen och behovet av ett kustzonskarteringsprogram har fortsatt lyfts fram som en högt prioriterad aktivitet av Geodatarådets medlemmar även i den nationella Geodatastrategin 2021-2025.

Avsaknaden av moderna och tillgängliga kunskapsunderlag i kustzonen förhindrar en effektiv och smart samhällsbyggnadsprocess i alla dess delar som berör våra inre vattenområden. Det försvårar även en hållbar förvaltning av våra kust- och havsområden vilka är beroende av marina grundkartor för att bland annat ta fram och beskriva skyddade områden, lämplighet för vattenverksamheter och exploateringar, klimatanpassningsåtgärder men även för att kunna avgöra egendomsrättsliga aspekter och rådigheter inom enskilt och allmänt vatten. Avsaknaden av underlag minskar förutsättningen för att kunna utveckla hållbara näringsverksamheter i skärgårdsmiljön som exempelvis inom vattenbruk och turistnäring. Det finns även sjösäkerhetsmässiga risker med dagens bristande kunskapsunderlag för viss kollektivtrafik, annan yrkestrafik samt fritidssjöfarten som använder farvattnen utanför ordinarie farleder.

1.1 SYFTE OCH MÅL

Aktivitetens översiktliga mål är att skapa förutsättningar för att skapa ett sammanhållet och finansierat kustzonskarteringsprogram med bred medverkan från såväl myndigheter som intressenter inom det marina området.

Årets mål (2022) var att slutföra och skicka in en särskild skrivelse, från de tre kartläggande myndigheterna med stöd av Geodatarådets medlemmar, med hemställan till Regeringskansliet att ta initiativ till ett kustzonskarteringsuppdrag.

I hemställan som lämnades in föreslås att myndigheterna ges ett uppdrag att genomföra insatser för att öka myndigheternas samverkan för förbättrad tillgång till information och kunskapsunderlag längs Sveriges kust. Uppdraget skulle, som ett första steg, innefatta bland annat insatser för att ta fram förslag på ett nationellt karteringsprogram, genomförande av en samhällsekonomisk analys som beskriver nyttor och ekonomiska värden av förbättrad tillgång på kunskapsunderlag i kustzonen samt analys av hinder och lösningar för att kunna sprida marina grundkartor och andra produktifierade datamängder utan kostnad för slutanvändare och utan sekretesskrav.

Uppdraget bedöms kunna bidra till regional tillväxt och hållbar utveckling av kustområdena i Sverige, idag samt i ett framtida klimat.

2. Intressenter

De nyttor vi på sikt räknar med att generera för ett brett spektrum av intressenter genom att få tillgång till grundläggande information om kunskap om kustzonen som är nödvändig för en mängd aktiviteter och forskning. Inte minst för Lantmäteriets möjlighet till rådighetsbeslut för verksamhetsetablering på allmänt vatten då fastighetsgränserna i vatten, som är dess inre begränsning, idag inte är bestämda. Vi har identifierat en rad olika nyttotagare av ett förbättrat kunskapsunderlag i över kustzonen.

Nyttotagarområden	<i>Nyttor av kustzonskartering</i>
Försvar och samhällets krisberedskap	<i>Försvar, ras och skredrisker, översvämningsmodellering, sanering av utsläpp, search & rescue</i>
Utbildning och universitetsforskning	<i>Forskning inom miljö, klimat, havsresursförvaltning</i>
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	<i>Fysisk planering, översvämningsmodellering, ras och skredrisker</i>
Regional utveckling	<i>Företagande i kust och skärgårdsmiljö, turism, båtliv, fiske</i>
Allmän miljö och naturvård	<i>Miljöanalyser, habitatkartering, miljöövervakning</i>
Energi	<i>Etablering av vind och vågkraft, termisk energiutvinning</i>
Kommunikationer	<i>Kollektivtrafik, taxiverksamhet, gods-transporter</i>
Areella näringar, landsbygd och livsmedel	<i>Fisk och musselodling, fiske, algodling, skydd av yngelområden</i>
Näringsliv	<i>Företagande i kustmiljö, företagsetableringar, materialutvinning</i>

3. Tillvägagångssätt

Möten har genomförts i arbetsgruppen huvudsakligen som videomöten pga av fortsatta restriktioner med anledning av pandemin i början av året.

Mellan mötena har arbetsuppgifter fördelats mellan gruppens medlemmar vilka sedan kommenterats och justerats tillsammans.

Avstämning och förankring har även skett mellan myndigheternas Generaldirektörer vid olika milstolpar och beslut.

Resultatet från aktiviteten och behov av ett kustzonskarteringsprogram har även lyfts fram i olika forum bland annat Kartdagarna 2022 i Karlstad.

4. Förutsättningar, krav och antaganden

Ett flertal tidigare statliga utredningar och rapporter har påtalat behovet av ett utökat kunskapsunderlag över de geografiska förhållandena i havet, exempelvis:

- En utvecklad havsmiljöförvaltning SOU 2008:48
- Kunskap på djupet 2011:56
- En svensk maritim strategi – för människor, jobb och miljö N2015.28/N2015.30
- Gränser i havet SOU 2015:10
- Havet och människan SOU 2020:83

5. Omvärldsanalys

Under arbetet med framtagandet av hemställan har kontakter tagits med motsvarande myndigheter i Norge. Norge har startat med operativa arbeten i vad som kommer att utvecklas till ett nationellt kustzonskarteringsprogram. De ansvariga för arbetet i Norge har framfört att man ser positivt på att dela med sig av sina erfarenheter och även av en framtida samverkan.

6. Lösningförslag

Kustzonsaktiviteten ska fortsatt vara ett fokusområde i handlingsplanen till Geodatastrategin 2021-2025, för vilken arbetsgruppen återaktiveras inom de föreslagna delaktiviteterna enligt nedan.

Geodatarådets handlingsplan för 2023, med ett gemensamt FOKUS

